

04.12.2020

POL-2020-66736

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Lausuntopyyntö 22.10.2020, VN/13771/2020, MMM008:00/2020

Poliisihallituksen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

1 Lausuntopyyntö

Maa- ja metsätalousministeriö on pyytänyt Poliisihallitukselta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eläinten kuljetuksesta annettua lakia. Lakiin lisättäisiin EU:n virallista valvontaa koskevan asetuksen täydentämisen edellyttämät säännökset. Säännökset koskisivat valvonnan järjestämiseen ja valvontaan liittyviä viranomaisten tehtäviä sekä valvonnasta perittäviä maksuja.

Virallista valvontaa koskevan asetuksen soveltamisalaan kuuluvien kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien eläinkuljetusten ja muiden eläinkuljetusten välistä rajanvetoa täsmennettäisiin ja selkeytettäisiin. Viranomaisjärjestelmä ja viranomaisten välinen tehtävänjako säilyisivät pääosin ennallaan. Ehdotuksen mukaan myös Tulli voisi kuitenkin suorittaa valvontaa EU:n sisärajoilla.

Lisäksi lakiin tehtäisiin eräitä kansallisesta tarpeesta johtuvia muutoksia ja täsmennyksiä. Hallinnollisia pakkokeinoja koskevaa sääntelyä selkeytettäisiin. EU:n eläinkuljetusasetuksen tarkoittamaa koulutusta voisivat antaa ja pätevyystodistuksen edellyttämia tutkintoja järjestää ammatilliset oppilaitokset ja ammattikorkeakoulut. Uutena vaatimuksena toimijalle tulisi velvoite reittisuunnitelman laatimiseen porojen ja turkiseläinten pitkissä kuljetuksissa, kun kuljetus suuntautuu Suomen ulkopuolelle.

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään 4.12.2020.

2 Poliisihallituksen lausunto

2.1 Yleistä

Luonnoksen keskeisiin ehdotuksiin on kirjattu, että kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan kuljetuksen ja muun kuljetuksen välistä eroa täsmennettäisiin määrittelemällä muu kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva kuljetus. Tällaisella kuljetuksella tarkoitettaisiin kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto.

Sääntely selkeyttäisi ennen kaikkea erilaisiin lupiin ja hyväksyntöihin liittyviä vaatimuksia, jotka eivät koske muita kuin kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvia kuljetuksia. Edellä mainittua lainsäädännön selkeyttämistä pidetään erittäin tarpeellisena ja perusteltuna.

2.2 Säännöskohtainen arviointi

2.2.1 4§, uusi kohta 9.

Määritelmät

9) muulla kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvalla kuljetuksella eläinten kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto;

Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että muiksi kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuviksi kuljetuksiksi katsottaisiin sellaiset eläinten kuljetukset, joista ei ole suoraa taloudellista hyötyä tai jotka eivät ole osana liiketaloudellista tai kaupallista toimintaa ja joihin ei liity tai joiden tavoitteena ei ole joko suora tai epäsuora taloudellinen voitto. Jos eläimen kuljetus on osa liiketaloudellista toimintaa kuten maatalousyritystä, katsotaan kuljetus kaupalliseksi toiminnaksi.

Valvonnassa tulkinnanvaraista saattaisi säännöksen osalta olla edelleen esimerkiksi se, onko ravikilpailuun osallistumaan menossa olevan hevoskuljetuksen osalta tavoitteena joko suora tai epäsuora taloudellinen voitto, kun osallistutaan tapahtumaan, jossa tavoitellaan rahapalkintoa.

2.2.2 10 §, johon ei ole luonnoksessa esitetty muutosta

Eläimiä osoittava merkintä

Sellaisessa maantiekuljetusvälineessä, jossa kuljetetaan hevosta tai muuta vastaavaa suurikokoista eläintä, on oltava merkintä, joka ilmaisee kuljetusvälineen sisältävän eläimiä. Kuljetuspäällyksessä, josta ei voida nähdä sen sisältävän eläimiä, on oltava eläimiä osoittava merkintä.

Liikennevalvonnan ja kuljetusten havaittavuuden vuoksi kirjaimien tulisi olla riittävän kokoisia, ja lisäksi tekstin tulisi olla selkeää ja luettavissa muun muassa liikenneonnettomuustapauksissa. Valvontaa helpottaisi erillinen kirjaisinkoon sekä tekstin selkeyden vaatimus. Lisäksi merkinnän tulisi olla vain suomen tai ruotsin kielellä (esim. eläinkuljetus tai djurtransport).

2.2.3 15 §, johon ei ole luonnoksessa esitetty muutosta

Kuljetuspäällysten ja muun kuorman sijoittelu ja kiinnittäminen

Kuljetuspäällykset on kiinnitettävä niin, etteivät ne pääse siirtymään, ja sijoitettava siten, että kaikki eläimet saavat riittävästi ilmaa eivätkä likaa toisiaan. Kuljetuksen ja käsittelyn aikana kuljetuspäällykset on pidettävä pys-

tyasennossa eivätkä ne saa olla alttiina voimakkaalle heilahtelulle, tärähtelylle tai tärinälle.

Säännöksissä tulisi olla selkeä maininta siitä, että jos kuljetusvälineessä kuljetetaan eläinten lisäksi myös muuta kuormaa, se on sijoitettava ja kiinnitettävä siten, etteivät eläimet ole vaarassa vahingoittua.

2.2.4 27b §

Valvontasuunnitelma

Ruokavirasto laatii eläinten kuljetusten valvonnan ohjaamiseksi ja yhteensovittamiseksi valtakunnallisen valvontasuunnitelman.

Säännöskohtaisten perusteluiden mukaan pykälän 1 momentissa Ruokaviraston olisi laadittava valtakunnallinen valvontasuunnitelma. Valtakunnallisen valvontasuunnitelman avulla Ruokavirasto voisi ohjata muita toimivaltaisia viranomaisia toimimaan valvontatoiminnalle asetettujen periaatteiden ja tavoitteiden sekä painopisteiden mukaisesti. Valtakunnallisessa suunnitelmassa voitaisiin antaa esimerkiksi tarkastusmäärät tarkastustyypeittäin ja alueittain. Tällä varmistettaisiin valvonta-asetuksen vaatimusten täyttyminen valtakunnallisesti ja toimijoiden yhdenmukainen kohtelu eri alueilla.

Säännöksessä tulisi tarkemmin kuvata mitä ohjaus valvontaviranomaisten osalta käytännössä voisi tarkoittaa, millä tasolla suunnitelma laaditaan ja mitä sen toteuttaminen tulisi esimerkiksi poliisin osalta käytännön valvontatyössä tarkoittamaan. Jos valvontasuunnitelmaa koskee myös poliisia, on silloin ilmeisesti kyse siitä, että:

- poliisin tulisi kohdentaa valvontaansa valtakunnallisen suunnitelman mukaisesti; ja
- poliisin valvontatietojen keräämistä tulisi edelleen kehittää riittävän valvonta-aineiston aikaan saamiseksi.

Kirjauksesta ei myöskään ole tulkittavissa, onko tarkoituksena asettaa valvontatavoitteita myös poliisin osalta.

2.2.5 39 §, johon ei ole luonnoksessa esitetty muutosta

Poliisihallitus esittää eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:n rangaistus-säännöksiin yhtä periaatteellista ja useaa rangaistavuuden alan laajentavaa tarkennusta. Jälkimmäinen liittyy myös luonnoksessa esitettyjen säännösten tehostamiseen kriminalisoinnin keinoin.

Eläinkuljetusrikkomusta koskevassa eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:n 1—3, 5—6 ja 12 kohdissa on viitattu suoraan Euroopan unionin eläinkuljetusasetukseen, mutta ainoastaan 12 kohdassa asetuksen artiklan tarkkuudella. Tällainen sääntely on ongelmallista perustuslain (731/1999) 8 §:ssä säädetyn rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kannalta, koska laillisuusperiaate edellyttää rikossäännöksiltä tarkkarajaisuutta, täsmällisyyttä ja ennakoitavuutta.

Perustuslakivaliokunta on liikenteen palveluista annetun lain (320/2018) rangaistusäännöksiä koskien todennut lausunnossaan, että säännöksessä tulee viittaamalla konkretisoida, minkä säännöksen tai säännösten rikkomisesta rangaistaan, viittausketjujen tulee olla täsmällisiä ja rangaistavuuden edellytykset ilmaisevien aineellisten säännösten tulee olla kirjoitettu rangaistussäännöksiltä vaaditulla tarkkuudella. Valiokunta on korostanut, että myös EU-asetuksen artiklat tulee mainita, jos niiden rikkomisesta voi seurata rangaistus. (PeVL 46/2016 vp, s. 7.)

Eläinten kuljetuksesta annetun lain 39 §:ää tulisi täsmentää siten, että niissä kohdissa, joissa viitataan suoraan eläinkuljetusasetukseen, tulisi olla säännöksen 12 kohdan mukaisesti mainittuna asetuksen artikla. Tällöin rangaistussääntely olisi riittävän täsmällistä ja tarkkarajaista.

Poliisihallitus esittää tämän lisäksi, että eläinkuljetusrikkomuksen soveltamisalaan kuuluisi eläinten kuljetuksesta annetun lain 10 §, jossa on säädetty eläimiä koskevasta merkinnästä; ja lain 15 §, jossa on säädetty kuljetuspäällysten ja muun kuorman sijoittelusta ja kiinnittämisestä. Näiden säännösten vastaista toimintaa havaitaan paljon eläinkuljetusten valvonnassa, mutta niihin ei voida puuttua rikosoikeuden keinoin. Varsinkin 15 §:n vastainen menettely olisi yksinkertaisempaa kriminalisoida suoraan eläinten kuljetuksesta annetussa laissa, jolloin kuljetusten eläinsuojelulliset kohdat tulevat asianmukaisesti korostettua.

Poliisiylitarkastaja

Hannu Kautto

Poliisitarkastaja

Kari Onninen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 04.12.2020 klo 13:17. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-mosta.

Jakelu

Maa- ja metsätalousministeriö
kirjaamo@mmm.fi

Tiedoksi

Poliisihallitus, poliisijohtaja Sanna Heikinheimo
Poliisihallitus, poliisiylitarkastaja Karl Linderborg
Poliisihallitus, esikunnan virkaposti